

312/1 ROTNA

FYLKE: Hedmark

Kommune: Grue, Åsnes og Kongsvinger

Nedbørfelt: 278 km²

Toppunkt: 581 moh.

Utløpspunkt: ca 200 moh.

Marin grense: -

Kraftpotensial: -

SP-kategori: -

Økonomiklasse: -

Naturgeogr. region: 30a

Rotna ligger nordøst for Kongsvinger og er et grensevassdrag mot Sverige. Nedbørfeltet er langt og smalt og strekker seg nord-sør.

Området har et typisk kontinentalt klima. Årsnedbøren er ca 600 mm hvorav det meste kommer om sommeren.

Vassdraget er et typisk skogs/lavlandsvassdrag hvor høyeste punkt, Skasberget, ligger i vest. Nordlige deler har en forholdsvis høy myrdekning. På sin vei til Sverige renner hovedvassdraget gjennom flere større og mindre sjøer hvorav Rotnesjøen og Helgen er de to største. Rotnesjøen i nord er nedbørfeltets største innsjø og har et areal på i underkant av 1,5 km². Vannet er langt og smalt og strekker seg i retning nord-sør. Kjerkesjøen er nest største innsjø på norsk side av riksgrensa. Dette vannet ligger på østsiden av hovedvassdraget. På riksgrensa ligger Nøklevatnet som er nedbørfeltets største innsjø, men hvor bare en liten del ligger på norsk side. Nøklevatn drenerer til Kjerkesjøen.

Berggrunnen domineres av granittisk gneis.

Nedbørfeltet har spredt bosetning. Grue Finnskog, som ligger sentralt i nedbørfeltet, er største tettsted. Det drives aktiv skogsdrift i området. Nedbørfeltet har en del skogsbilveier. Tidligere har vassdraget vært nyttet til tømmerfløtning. Det finnes flere fløtningsdammer.

Naturfaglige verdier

Vassdraget representerer for de naturfaglige fagfeltene det typiske for de næringsfattige østnorske barskogsområdene. Selv om vassdraget bærer preg av gammel fløtningsaktivitet er det relativt lite påvirket av tekniske inngrep. I lavereliggende deler av Østlandet er det trolig ikke mulig å finne uberørte vassdrag som tilfredsstillende de ideelle kravene til referansevassdrag. Rotna må sies å ha referanseverdi for flere fagfelt. Det er ikke vernede vassdrag i denne delen av fylket. Kynna som er sidevassdrag til Flisa og er vernet tilhører en annen naturgeografisk region og representerer andre naturtyper.

Geofag

Under dagens hydrologiske forhold er Rotna preget av liten fluvial aktivitet. Glasifluviale og fluviale avsetninger langs vassdraget viser at prosessintensiteten har vært langt større under og etter isavsmeltningstiden. Bl.a. er det registrert et om lag 12 km langt eskersystem. En del av dette er vernet som naturreservat i Verneplan for kvartærgeologiske forekomster i Hedmark fylke. Verneområdet som dekker ca 1,3 km² ligger på begge sider av Rotna, mellom Nersjøen og den nordligste bebyggelsen på Svullrya.

Stor verneverdi ***

Botanikk

Det er i alt registrert 202 karplanter i området, noe som er ganske høyt. Det meste av vegetasjonen

består av ulike utforminger av fattig skog- og myrvegetasjon. Innimellom finnes fragmenter av flommark, høgstaudeskog, rasmark og rikere sumpskog. Flere interessante østlige arter er registrert, bl.a. myskmaure og nubbestarr. Produktiviteten er overveiende liten. Utenom skogsdrift er landskapet svært lite kulturpåvirket. Rotna er godt egnet som referansevasdrag da det sannsynligvis vil være vanskelig å finne vassdrag øst for Glomma som er mindre påvirket av tekniske inngrep. Store arealer av vegetasjonstyper som er karakteristiske for regionen gjør vassdraget egnet som typevasdrag.

Stor verneverdi ***

Landfauna

Nedbørfeltet har en fuglefauna som er typisk for Norges østlige skogstrakter. Alle grupper av våtmarksfugler er godt representert. De forventede arter av ender og vadere, samt storlom og trane, hekker her. Enkelte år overvintrer en del våtmarksfugl i vassdraget. Flere rovfuglarter hekker i området og den forholdsvis sjeldne lerkéfalken har fast tilhold i nedbørfeltet. I smågnagerår hekker fjellvåk. Området utgjør del av tilholdsstedene for den norsk/svenske ulvestammen.

Meget stor verneverdi ****

Vannfauna

Vannet er surere enn tilfellet er lenger nord i fylket. Vannkjemisk og faunistisk viser nedbørfeltet likhetstrekk både med Kynna og Auståa som også ligger innenfor grunnfjellsområdet. Gjedde, abbor, laue, mort og ørekyt er vanligste fiskearter. Ørret forekommer også, men bestanden er liten. Vassdraget ivaretar de ferskvannsbiologiske verdier i den sørlige delen av Hedmark på en representativ måte.

Stor verneverdi ***

Kulturminneverdier

Det er kjent en rekke kulturminner som viser en variert utmarksutnyttning, som jernutvinningsplasser, tjeremiler og fangstgroper for elg. En gravrøys er et sjeldent kulturminne i dette distriktet og indikerer fast bosetning basert på utmarksressurser i jernalderen. Bosetningen var trolig også knyttet til ferdselen langs vassdraget.

Vassdraget ligger i et av kjerneområdene for den finske bosetningen i Norge. På 1600-tallet skjedde en betydelig innvandring av finner til ubebodde barskogområder i sørøstre Norge, med tyngdepunkt på Finnskogen. Mange av gårdene i området er tidligere finntorp. Mange bruk er nedlagt og deler av den gamle bygningsmassen er borte, men tallrike kulturminner er igjen, inkludert en rekke finske stedsnavn. Skogsområdene ble før finneinnvandringen brukt som utmarksområde av bønder i bygdene ved Glomma. Noen setrer ble omgjort til finntorp. Myrslåtter og utløer finnes langs elva. Rotna har vært fløtningselv. Dammer ble anlagt ved de større sjøene allerede på 1800-tallet, og sagbruksvirksomheten har vært omfattende. Koier, sag- og fløterbrakker og rester av sager og kverner ligger langs vassdraget. Her finnes gamle ferdselsveier knyttet til forbindelsen Kongsvinger-Sverige. Svullrya var et handelssenter på Finnskogen, her finnes mange bygninger fra århundreskiftet og første del av 1900-tallet.

Området har en rik kulturminnebestand. De kulturhistoriske verdiene knyttet til finnebosetningen står i en særstilling i landssammenheng. Kulturminner og kulturlandskap kan belyse finnekultur, innvandring og kulturmøte. Mange kulturminner har tilknytning til vassdraget.

Meget stor verneverdi ****

Friluftsjnteresser

Lav- og lyngrisk furuskog er viktige skogtyper i deler av Rotnedalen. Dette er en lys og åpen skogtype som er velegnet for de fleste friluftsjnteresser.

Vassdraget har også tungt, til dels tett skogsterreg som begrenser egnetheten for friluftslivsaktiviteter. Rotna er velegnet som padlevassdrag og mye brukt til dette. De vanligste aktivitetene er ellers jakt, fiske, villmarksopplevelser, fotturer, skiturer og noe bading. Området brukes stort sett av lokalbefolkningen og hytteiere. Bruken av området er middels stor. Vassdraget har et potensial i friluftssammenheng ut over dagens bruk.

Middels verdi **

Landbruksinteresser

Landbruksinteressene i Rotna er i hovedsak knyttet til skogsdrift. Kun et fåtalls mindre bruk finnes i nedbørfeltet. Utviklingsmulighetene innen skogbruk er begrenset, da aktiviteten allerede er på et høyt nivå. Utviklingsmulighetene ligger i første rekke i en satsing på turisme.

Middels verdi **